

طراحی الگوی فرهنگ ارزشیابی پیشرفت تحصیلی دانش آموزان ابتدایی در شبکه آموزشی دانش آموزی (شاد) (مطالعه کیفی)

مریم حسین پور^۱ | بتول فقیه آرام^۲ | ناهید شفیع^۳ | اسفندیار دشمن زیاری^۴ | زهره اسمعیل زاده^۵

۳۱

سال پانزدهم
بهار و تابستان ۱۴۰۴

مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت:

۱۴۰۳/۰۶/۲۴

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۳/۰۸/۱۲

صص: ۲۷-۱

شاپا چاپ: ۶۳۲۸-۲۵۳۸
الکترونیکی: ۱۶۵۵-۲۷۱۷

چکیده

شیوع کرونا، تغییرات آب و هوایی، توسعه فناوری و پاسداری از اقدامات فرهنگی آموزش و پرورش بر ضرورت فرهنگ سازی مناسب ارزشیابی پیشرفت تحصیلی در آموزش مجازی تاکید می کند و نیازمند یک الگوی کاربردی است تا بتواند پاسخ گوی سیاست های ابلاغی مقام معظم رهبری (حفظه ...) و اسناد فرادستی به ویژه سند تحول بنیادین باشد. پژوهش حاضر با هدف بهبود فرهنگ ارزشیابی پیشرفت تحصیلی در آموزش الکترونیکی و تبیین ابعاد و مولفه های الگوی ارزشیابی پیشرفت تحصیلی دانش آموزان ابتدایی در شبکه شاد؛ انجام گرفت. از نظر هدف کاربردی با رویکرد کیفی است. جامعه آماری پژوهش، اساتید، مدیران، کارشناسان آموزش و پرورش و معلمان دوره ابتدایی بودند. انتخاب نمونه های کیفی با استفاده از روش نمونه گیری هدفمند با توجه به اصل اشباع نظری داده ها تعیین شد. ابزار گردآوری داده های کیفی، مصاحبه نیمه ساختار یافته بود. از معیارهای قابلیت اعتبار، قابلیت انتقال/ انتقال پذیری، قابلیت اطمینان و قابلیت تأیید برای مفهوم سازی کیفیت، روایی و پایایی مصاحبه ها استفاده شد. تحلیل داده های کیفی، با استفاده از کدگذاری باز، محوری و انتخابی انجام شد. مبتنی بر یافته ها، الگوی پژوهش طراحی و با اخذ نظر خبرگان، تأیید گردید. نتایج نشان داد که مهم ترین مولفه های ارزشیابی پیشرفت تحصیلی در آموزش الکترونیکی (شاد) شامل ویژگی های معلمان، ویژگی های دانش آموزان، محتوای آموزشی، فناوری و ارزشیابی، پشتیبانی سازمانی، واسطه گری والدین، موانع و چالش ها و راهبردهای ارزشیابی می باشند.

کلیدواژه ها: فرهنگ سازی، الگوی ارزشیابی پیشرفت تحصیلی، سند تحول بنیادین، شبکه آموزشی دانش آموزی (شاد).

۱. دانشجوی دکتری مدیریت آموزشی، دانشگاه اسلامی، اسلامشهر، ایران.

۲. نویسنده مسئول: استادیار گروه علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی، اسلامشهر، ایران.

Email . Faghiharam^{۱۳۸۸}@iau.ac.ir

۳. استادیار گروه علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی، اسلامشهر، ایران.

۴. استادیار گروه علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی، اسلامشهر، ایران.

۵. استادیار گروه علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی، اسلامشهر، ایران.

مقدمه و بیان مسئله

توسعه فناوری اطلاعات منجر به تغییرات زیادی در زمینه های مختلف از جمله آموزش شده است. تحت تأثیر همین شرایط، آموزش و فناوری در هم ادغام شده اند و یادگیری الکترونیکی به عنوان یک وسیله قدرتمند برای امر آموزش و یادگیری ظهور کرده است و با انواع فناوری های هوشمند امروزی، جهت دستیابی به منابع یادگیری، گسترش یافته و تأثیراتی بر یادگیری و روش های تدریس داشته است (الفریحات^۱، ۲۰۲۰). با گسترش رویکردهای نوین در تعلیم و تربیت و با وجود پیشرفت در حوزه یادگیری الکترونیکی، ارزشیابی در این حوزه به چالشی بزرگ تبدیل شده است. شیوع ویروس کرونا تأثیر عمیق و گسترده روانی بر روی دانش آموزان، محدودیت زمان، حجم و محتوا و ارزشیابی پیشرفت تحصیلی داشته است. در بند ۴-۲ سیاست های ابلاغی تحول در آموزش و پرورش توسط مقام معظم رهبری (حفظه...) بر توسعه فرهنگ تفکر، تحقیق، خلاقیت و نوآوری و بهره گیری از روش های یاددهی و یادگیری متنوع و مطلوب و ایجاد تفکر منطقی و منسجم برای تحلیل و بررسی موضوعی تاکید شده است (سیاست های ابلاغی تحول در آموزش و پرورش، ۱۳۹۲). ارزشیابی فرایندی است که به منظور تصمیم گیری درباره اینکه فعالیت های آموزشی معلم و کوشش های یادگیری دانش آموزان به نتایج مطلوب انجامیده است، صورت می گیرد (فلاح و حلیمی، ۱۳۹۷). در اسناد فرادستی به وفور به موضوع ارزشیابی و پیشرفت تحصیلی تأکید شده است. در سند تحول بنیادین به طور مستقیم در راهکار ۱۸،۳: به ایجاد شبکه پژوهشی فعال و فراگیر در درون ساختار نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی با استفاده از فناوری های نوین و در قالب شبکه ملی اطلاعات و ارتباطات؛ و راهکار ۱۸،۵: استقرار نظام خلاقیت و نوآوری در آموزش و پرورش در راستای تربیت جامع و بالندگی معنوی و اخلاقی و حمایت مادی و معنوی از مدیران مربیان و دانش آموزان خلاق و نوآور و کارآفرین تأکید شده است (سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، ۱۳۹۰). در برنامه ی درس ملی آموزش و پرورش و در آیین نامه اجرایی مدارس (۱۴۰۰)، نیز به صراحت به ارزشیابی پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پرداخته شده است. فعالیت های آموزشی و ارزیابی از آموزش معلمان در فضای مجازی (اعم از شاد و سایر پلتفرم ها نیاز به فرهنگ استفاده درست از فضای مجازی در ارزشیابی از آموخته های دانش آموزان

۱- Al Fraihat et al

برای رفع مشکلات یادگیری آنها امری اجتناب ناپذیر است. بنابراین توجه صاحب نظران و سیاست گذاران آموزشی را به خود جلب کرده است (نو، ۱۹۹۵). سنجش و ارزشیابی دانش آموزان به عنوان یک عنصر کلیدی و مهم برای اصلاح مدارس، بهبود، آموزش و یادگیری به شمار می آید (استیگینز ۲۰۰۴؛ سیف، ۱۳۸۲). به اعتقاد بیگی و همکاران، (۱۴۰۰)، ارزیابی میزان آموخته‌ها و ایفای نقش سازنده در سراسر چرخه طراحی تا اجرای آموزش می‌تواند شرایط مناسبی را برای بهبود سطح و عمق یادگیری و عملکرد فراگیران فراهم نماید، به گونه‌ای که ضمن ایجاد بستر مناسب برای یادگیری معنادار، لذت یادگیری را در ذائقه دانش آموزان ایجاد نماید و احساس نیاز به یادگیری مادام‌العمر را در آنان نهادینه کند؛ بنابراین ارزشیابی پیشرفت تحصیلی می‌تواند یکی از شاخص‌های مهم ارزشیابی آموزش و پرورش محسوب شود (بیت سیاح، ۱۴۰۰). و در غربالگری درست فراگیران در آموزش الکترونیکی مفید واقع شود و هم می‌تواند سطح انگیزه و تلاش آن‌ها را جهت یادگیری بیش‌تر و عمیق‌تر در آینده افزایش دهد. لذا هرگونه ارزشیابی از فرایند تدریس، یادگیری می‌تواند اطلاعات مهم‌تری را برای آموزش‌دهندگان، فراگیران و مدیران درباره پیشرفت تحصیلی فراگیران، اثربخشی برنامه‌ها، هم‌جهت بودن فعالیت‌های آموزشی و یادگیری با مقاصد و اهداف آموزشی از پیش تعریف‌شده فراهم آورد (حجتی و همکاران، ۱۳۹۶). عظیمی پور و همکاران (۱۴۰۲) در تحقیقی نشان دادند که بیشترین شیوه ارزشیابی توصیفی معلمان در این فضا سه روش پرسش شفاهی، آزمون‌های کتبی و بررسی تکالیف و فعالیت‌های روزانه دانش آموزان بوده است. همچنین شناخت و آگاهی از آن‌ها جهت اتخاذ تدابیر لازم در راستای اجرای بهینه ارزشیابی توصیفی در آموزش مجازی ضروری است. اناری نژاد و همکاران (۱۴۰۱) در تحقیق خود، چالش‌های ارزشیابی در آموزش مجازی را در پنج دسته فنی و ساختاری، محتوایی، آموزش، تربیتی و اخلاقی، سلامت روانی و جسمانی و فرهنگی و اجتماعی عنوان کردند. برای رفع این مشکلات بایستی بازنگری بیشتری بر نظام ارزشیابی الکترونیکی صورت بگیرد و از فناوری‌های نوین آموزشی استفاده شود. کی‌بورد (۲۰۲۲) در تحلیل پیشرفت تحصیلی فراگیران مجازی در دوره متوسطه دوم در طول همه‌گیری کووید - ۱۹ مدارس نتیجه گرفت که باید نوع محیط مجازی و طراحی آموزشی که شامل تعاملات اجتماعی را که ارائه می‌کنند، را در نظر بگیرند. ابوحسنا و همکاران (۲۰۲۰) در استفاده از بسترهای یادگیری آنلاین در بررسی رابطه پیشرفت تحصیلی و

رضایت دانش آموزان عنوان نمودند که پیشینه، تجربه، همکاری، تعامل و خودمختاری دانش آموزان بر رضایشان تأثیر مثبت دارد و تأثیرات کاربرد، به خاطر سپردن، درک، تجزیه و تحلیل و رضایت دانش آموزان با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان همسو است. نواسگارد و اورنگرین (۲۰۱۹) عوامل کلیدی موفقیت نظام یادگیری الکترونیکی را شامل ویژگی‌های شخصیتی (نگرش استاد، مهارت‌های فنی استاد، تعامل استاد و دانشجو، سبک تدریس، دانش در زمینه یادگیری الکترونیکی و خودکارآمدی)، زیرساخت فن آوری اطلاعات (سهولت استفاده و سودمندی درک شده) و ویژگی‌های سازمان (آموزش و پشتیبانی) بیان کردند. نظام ارزشیابی پیشرفت تحصیلی به‌طور خاص در پی آن است تا با ارتقاء بهره‌وری و بهبود اثربخشی نظام تعلیم و تربیت، منجر به هدایت و تسهیل یادگیری و بهبود محیط یادگیری شود. در چنین فضایی معلمان و دست‌اندرکاران تعلیم و تربیت نیازمند این هستند که الگویی برای ارزشیابی از پیشرفت تحصیلی دانش آموزان داشته باشند تا بتواند ارزیابی جامعی از عملکرد تحصیلی دانش آموزان ارائه کنند. به‌زعم عباسی کسان و همکاران (۱۳۹۸)، با توجه به روش‌های متنوع ارزشیابی از آموخته‌های فراگیران در آموزش‌های الکترونیکی (غیر برخط و برخط)؛ موضوع ارزشیابی و اعتبارسنجی در این شیوه از آموزش به‌ویژه از باب بررسی تضمین کیفیت فرایند یاددهی و یادگیری و توجیه اجرای برنامه‌های آموزش الکترونیکی و لزوم تأمین الزامات استاندارد موردنظر برای طراحی، توسعه و پیاده‌سازی یادگیری الکترونیکی در آموزش و پرورش از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. با توجه به آنچه گفته شد پژوهش حاضر به دنبال پاسخ به این سوالات است. که: ۱. الگوی ارزشیابی پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دوره ابتدایی در برنامه‌های آموزش الکترونیکی (شبکه شاد) چگونه است؟ و ۲. ابعاد، مولفه‌ها و شاخص‌های الگوی ارزشیابی پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دوره ابتدایی در برنامه‌های آموزش الکترونیکی (شبکه شاد) کدام اند؟

مفاهیم و اصطلاحات

ارزشیابی: ارزشیابی به‌طور ساده به تعیین ارزش^۱ برای هر چیزی یا داوری ارزشی^۲ کردن گفته می‌شود. ارزشیابی یک فرایند نظام‌دار برای جمع‌آوری تحلیل و تفسیر

^۱-value

^۲-value judgement

اطلاعات به منظور تعیین اینکه آیا هدف‌های موردنظر تحقق یافته‌اند؟ یا در حال تحقق یافتن هستند؟ به چه میزانی؟ (سیف، ۱۴۰۱: ۲۲۳).

پیشرفت تحصیلی: پیشرفت تحصیلی محصول نهایی فرآیند یادگیری فعال است که با کمک آموزش و فعالیت‌های تربیتی انجام می‌گیرد (گول، شهزاد^۱، ۲۰۱۵: ۸۱).

ارزشیابی پیشرفت تحصیلی الکترونیکی: ارزشیابی تحصیلی در محیط الکترونیکی، فرآیند سیستماتیک جمع‌آوری، تجزیه و تحلیل و تفسیر اطلاعات به منظور تعیین میزان موفقیت دانش آموز در دستیابی به اهداف آموزشی است. این فرآیند مبتنی بر قضاوت در خصوص توانایی‌های فردی، گروهی و استعداد‌های یادگیری فراگیران بوده و به منظور تصمیم‌گیری درباره فعالیت‌های آموزشی معلمان و کوشش‌های یادگیری فراگیران انجام می‌شود تا میزان دستیابی به نتایج مطلوب تعیین شود (اماچی و افینوا^۲، ۲۰۲۰: ۱۱۶).

مبانی نظری

فناوری اطلاعات و ارتباطات به عنوان یکی از پیشرفت‌های اخیر بشر، جایگاه خود را در تمامی ابعاد زندگی به دست آورده است. سرعت فزاینده علم و پیشرفت سریع تکنولوژی، تلاش هرچه بیشتر دست اندرکاران آموزشی را برای آگاهی از فناوری‌های جدید و قابلیت‌های آن ضروری می‌کند. از پیامدهای ورود فناوری اطلاعات و ارتباطات در زندگی، به ظهور مفاهیم و اصطلاحاتی از قبیل جامعه اطلاعاتی، عصر اطلاعات، اقتصاد دانش مدار و آموزش‌های مجازی اشاره می‌شود. یکی از مهم‌ترین حوزه‌های زندگی بشر، آموزش و پرورش است که با ورود فناوری اطلاعات و ارتباطات به این حوزه، افق‌های جدیدی پیش روی صاحب نظران و متخصصان آموزش و پرورش قرار گرفته و حتی اهداف جدیدی پیش روی آموزش به وجود آورده است. یادگیری الکترونیکی اشاره به برنامه‌های یادگیری و آموزشی‌ای دارد که در آن‌ها از ابزارها، برنامه‌ها و فرآیندهای الکترونیکی برای ایجاد، مدیریت و انتقال دانش استفاده

^۱ - Gull & Shehzad

^۲. Amaechi & Ifeyinwa

می‌شود. یادگیری الکترونیکی، مجموعه گسترده‌ای از برنامه‌های کاربردی و فرایندها را پوشش می‌دهد. این نوع یادگیری کمک می‌کند تا سازمان‌های آموزشی در زمان و هزینه خود صرفه‌جویی کنند. یادگیری الکترونیکی رویکردی در ارائه محیط یادگیری است که به ایجاد محیطی باز، انعطاف‌پذیر و توزیع‌شده منجر می‌شود. منظور از محیط یادگیری «باز» محیطی است که در آن یادگیری بتواند مستقل از مکان، زمان و سرعت یادگیری یادگیرنده شکل گیرد. به بیان دیگر، یادگیری برای هر یادگیرنده، منطبق با تقویم شخصی او است. «انعطاف‌پذیر» بودن نیز به این معنا است که یادگیرنده بتواند علاوه بر مکان و زمان یادگیری، شکل آموزش را هم انتخاب کند. درواقع انتخاب هر یادگیرنده با توجه به آنکه از نظر استعداد و سطح دانش پیشین، متفاوت با دیگران است، می‌تواند با یادگیرندگان دیگر متفاوت باشد. این امکان انتخاب، موجب انطباق یادگیری با «تقویم رشدی و استعدادی» یادگیرنده می‌شود. همچنین مراد از «توزیع‌شدگی» آن است که یادگیرنده و یاد دهنده و نیز محتوای آموزشی بتوانند به شکلی نامتمرکز در مکان‌های مختلف قرار داشته باشند. در حقیقت، توزیع‌شدگی منجر به انطباق یادگیری با نظام شبکه‌ای می‌شود. در شبکه آموزشی دانش آموزی (شاد) ارزشیابی از عملکرد دانش آموزان به منظور بهبود پیشرفت تحصیلی امری حیاتی است. ارزشیابی پیشرفت تحصیلی از مراحل مهم فرایند یادگیری است که به معنای فرایند نظام مند جمع آوری، تجزیه و تحلیل و تفسیر اطلاعات به منظور تعیین میزان دستیابی فراگیران به اهداف آموزشی است (آستین، ۲۰۱۲) در واقع ارزشیابی جانمایی هرگونه تصمیم‌گیری آموزشی است و آموزش بدون ارزشیابی و بازخورد امری ناتمام است (میرزایی، کاوری زاده و یگانه، ۱۳۹۴). امروزه نظام‌های آموزش و پرورش از ارزشیابی به عنوان ابزاری ضروری و لاینفک، برای تعیین میزان بهبود و پیشرفت برنامه‌هایی نظیر مبارزه با بی‌سوادی، تعیین میزان نرخ افت تحصیلی از میزان پیشرفت تحصیلی فارغ‌التحصیلان و مواردی از این قبیل استفاده می‌کنند. شکل‌گیری ارزشیابی به عنوان یک دانش و رشته‌ای خاص باعث ارائه الگوهایی از رویکردهای مختلف توسط صاحب‌نظران گردید.

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از جهت ماهیت گردآوری داده‌ها از نوع پژوهش‌های است. برای جمع‌آوری اطلاعات، دو رویکرد کیفی و کمی به کار گرفته شده است. روش تحقیق کیفی در این مطالعه، پدیدارشناسی است که تجارب مصاحبه‌شوندگان پیرامون موضوع، توصیف می‌شود. جامعه آماری شامل، صاحب‌نظران دانشگاهی، مدیران و کارشناسان اداره کل آموزش و پرورش و معلمان دوره ابتدایی بودند. استفاده از منابع چندگانه داده‌ها، روایی سازه و پایایی را افزایش می‌دهد (دانایی‌فرد؛ الوانی و آذر، ۱۳۸۸). نمونه‌گیری بخش کیفی پژوهش، هدفمند و با توجه به قاعده اشباع نظری داده‌ها تعداد ۲۵ نفر شامل ۱۰ استاد دانشگاه، ۵ نفر از مدیران و کارشناسان اداره کل و مناطق آموزش و پرورش، ۴ نفر مدیر مدرسه و ۶ نفر از سرگروه‌های درسی مدارس ابتدایی بودند. برای جمع‌آوری اطلاعات، از مصاحبه نیمه ساختار یافته استفاده شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌های حاصل از مصاحبه از روش کدگذاری سه مرحله‌ای اشتراوس و کوربین (۱۹۹۸)، تحت عنوان کدگذاری باز، محوری و انتخابی بهره گرفته شد. برای روایی و پایایی پژوهش از مجموعه‌ای از معیارها شامل قابلیت اعتبار یا قابل قبول بودن^۱ (جایگزینی برای مفهوم کمی روایی درونی)، قابلیت انتقال/انتقال پذیری^۲ (جایگزینی برای مفهوم کمی روایی بیرونی)، قابلیت اطمینان یا سازگاری^۳ (جایگزینی برای مفهوم کمی پایایی) و قابلیت تأیید یا بی طرفی^۴ (جایگزینی برای مفهوم کمی عینیت) برای مفهوم‌سازی کیفیت در پژوهش‌های کیفی (رضوی و همکاران، ۱۳۹۲) استفاده شد. سرانجام محقق با عنایت به نتایج حاصل از تحلیل متن مصاحبه‌ها و نظر خبرگان، الگوی ارزشیابی پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان در برنامه‌های آموزش الکترونیکی (شاد) را طراحی نمود.

سؤالات پژوهش

- ۱- الگوی ارزشیابی پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دوره ابتدایی در برنامه‌های آموزش الکترونیکی (شبکه شاد) چگونه است؟

۱. credibility

۲. transferability

۳. dependability or consistency

۴. conformability or neutrality

۲- ابعاد، مولفه ها و شاخص های الگوی ارزشیابی پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دوره ابتدایی در برنامه های آموزش الکترونیکی (شبکه شاد) کدام اند؟

یافته های پژوهش

۱. الگوی ارزشیابی پیشرفت تحصیلی دانش آموزان ابتدایی با رویکرد آموزش الکترونیکی (شاد) چگونه است؟ الگوی ارزشیابی پیشرفت تحصیلی دانش آموزان ابتدایی با رویکرد آموزش الکترونیکی (شاد) با استفاده از تحلیل داده های به دست آمده از متن مصاحبه ها، قابلیت ها و ابزارهای مختلف روش نظریه داده بنیاد مبتنی بر یافته های حاصل به شرح ذیل طراحی گردید.

الف. احصاء مفاهیم و ظهور مقوله ها (کدگذاری باز)

در این مرحله بر اساس روش مرسوم در نظریه داده بنیاد، به هر یک از اجزاء عنوان و یا برچسب هایی داده شد. این عنوان که اصطلاحاً به آن کد یا مفهوم گفته می شود، باید گویای محتوای داده ها باشند. به طوری که محقق و خواننده با مشاهده این عنوان و تیترا تا حدود زیادی به مفهوم جملات پی ببرند (میلز و هوبرمن، ۲۰۰۲) بر این اساس تعداد ۷۲ نشانه (گزاره کلیدی) از متن مصاحبه مشارکت کنندگان در پژوهش احصاء گردید. (جدول ۱) از آنجایی که ممکن است هر یک از گزاره های انتخابی دارای یک یا چند مفهوم باشند، در مجموع ۲۸۲ کد (مفهوم اولیه) در این پژوهش شناسایی گردید.

جدول ۱ نمونه احصاء مفاهیم در مرحله کدگذاری باز

منبع داده	نشانهگر	نشانه ها (گزاره های کلیدی انتخابی)	شناسه	کدها(مفاهیم)
مصاحبه شونده ۳	P ۰۲۰۷۰۳۳۳	آگاهی معلم از محتوای و راهبردهای آموزشی، ویژگی های دانش آموزان و چگونگی استفاده از سامانه شاد برای تدریس و انتقال مفاهیم به آن ها، استفاده از منابع، مواد یا تکنولوژی موجود از طریق مدرسه یا ناحیه، آگاهی از تشخیص توالی اهداف آموزشی که برای سازگاری با نیازهای فردی دانش آموزان، استفاده از اصول روانشناسی آموزشی در ساخت برنامه درسی و تنظیم هدف های آموزشی ضرورت دارد.	C۳۳	ویژگی های معلمان
مصاحبه شونده ۹	P ۰۲۱۰۰۹۵۴	بایستی به ابعاد مختلف شخصیت دانش آموزان توجه همه جانبه داشته باشد و به فرآیندهای رشد و پیشرفت دانش آموز به فرآیند گرایی و استمرار آن، بازخورد توصیفی و سازنده بازخورد گرایی از عملکرد دانش آموزان، روش های مختلف جمع آوری اطلاعات و به انتظارات واقعی دانش آموزان معطوف گردد و بازخوردها باید متوجهی انتظارات آموزشی باشند تا موجب ایجاد انگیزه یادگیری در دانش آموزان بشود.	C۵۴	ویژگی های دانش آموزان
مصاحبه شونده ۲۵	P ۰۲۰۹۱۷۲۵۱۸۳	استفاده از سازوکارهای ارزشیابی شرایط را برای شفافیت عملکرد، پاسخگویی و اطلاع رسانی و اطلاع از تحقق اهداف فراهم می کند. محتوا یکی از مؤلفه های مهم در ارزشیابی الکترونیکی (شاد) بوده و توجه معلم در فرآیند یاددهی-یادگیری به تفاوت محتوای مورد نیاز در دوره های حضوری و الکترونیکی، انعطاف محتوای الکترونیکی با دانش آموز، تناسب محتوای الکترونیکی با نیاز دانش آموز، تولید محتوای الکترونیکی و چندرسانه ای، کیفیت و استاندارد محتوا از دیدگاه صاحب نظران حائز اهمیت است.	C۱۸۳	محتوای آموزشی

در جدول فوق نشانگر (ستون دوم جدول) P به معنی Point یعنی نکته کلیدی شماره هشت یا نه رقمی از چپ به راست دو رقم اول سال، دو رقم دوم، ماه، دو رقم سوم روز و دو و یا سه رقم آخر تکرار کد انتخاب شده می باشد؛ برای مثال عبارت P ۰۲۰۹۱۷۲۵۱۸۳ است از یک صد و هشتاد و سومین نکته ای که از متن

مصاحبه، مصاحبه شونده شماره ۲۵ در روز هفدهم آذر ماه سال ۱۴۰۲ استخراج شده است. شناسه (ستون چهارم جدول) شامل حرف لاتین (C) به معنی Concept یعنی مفهوم و یک عدد صحیح می باشد که شماره آن مفهوم را نشان می دهد و برای مثال C۱۸۳ عبارت است از: هشتاد و سومین مفهوم احصاء شده از متن مصاحبه شونده شماره ۲۵ در فرایند کد گذاری باز. جدول (۲) وضعیت کلی گزاره ها و کدهای استخراج شده از متن مصاحبه های انجام شده در پژوهش را نشان می دهد.

جدول ۲ نمونه آمار نشانه ها و کدهای احصاء شده

ردیف	متن مصاحبه ها	تعداد گزاره	تعداد کد
۱	متن مصاحبه مصاحبه شونده شماره ۳	۳	۷
۵	متن مصاحبه مصاحبه شونده شماره ۹	۵	۱۲
...		...	...
۲۵	متن مصاحبه مصاحبه شونده شماره ۲۳	۶	۱۲
جمع		۷۲	۳۱۷

از میان مقوله های مفهوم سازی شده این تحقیق و بعد از تولید مقوله ها از طریق مقایسه و ترکیب مفاهیم، تعداد ۴۸ مقوله در یک سطح انتزاع بالاتر آشکار شده است. (جدول ۳)

جدول ۳ مقوله های ظهور یافته و پوشش مفهومی آن ها

ردیف	عنوان مقوله	تعداد کد	ردیف	عنوان مقوله	تعداد کد
۱	ارائه بازخورد پیوسته از جریان یادگیری	۷	۲۵	تأکید بر ویژگی های فردی یادگیرنده	۳
۲	دربست های انگیزشی	۴	۲۶	مدیریت زمان و موقعیت یادگیری	۵
۳	آزمون های مجازی	۱۳	۲۷	ارتباط، تعامل و رابط کاربرها	۷
۴	اصلاح و رفع کاستی های فرآیند یادگیری	۱۱	۲۸	انگیزه و ارائه اختیاری	۱۱

۵	بکارگیری ابزارهای متفاوت سنجش توصیفی	۱۴	۲۹	بهسازی برنامه درسی	۳
۶	پایش و تسهیل یادگیری	۹	۳۰	قابلیت استفاده	۷
۷	حساب کاربری والدین	۷	۳۱	توانایی توجه و تمرکز دانش آموزان	۸
۸	بازآموزی معلمان	۶	۳۲	ویژگی‌های معلم	۹
۹	توانایی شناختی و سخت‌کوشی	۵	۳۳	توانایی نحوه برقراری ارتباط مؤثر	۱۱
۱۰	تسلط بر محتوای درسی	۸	۳۴	ابزارهای یادگیری	۹
۱۱	برقراری روابط اجتماعی و متقابل	۷	۳۵	زیرساخت	۶
۱۲	طراحی و مدیریت فرآیند آموزش	۴	۳۶	اهداف سطح بالاتر حیطه شناختی	۵
۱۳	معیارها و استانداردهای آموزش الکترونیکی	۱۲	۳۷	بازخورد توصیفی و سازنده	۸
۱۴	آماده سازی ابزارها و تجهیزات	۹	۳۸	رفتار معلم	۴
۱۵	سهولت استفاده	۹	۳۹	غنی سازی حرفه‌ای	۳
۱۶	چگونگی استفاده از سامانه شاد	۱۴	۴۰	ایجاد امکانات و تجهیزات،	۹
۱۷	پشتیبانی و آموزش	۱۶	۴۱	سرمایه گذاری	۳
۱۸	کیفیت بخشی یادگیری الکترونیکی	۱۰	۴۲	فرهنگ سازی مناسب	۸
۱۹	تشخیص فاصله بین عملکرد و سطح معیار	۸	۴۳	استفاده از تمام ظرفیت در آموزش برخط	۹
۲۰	انعطاف محتوای الکترونیکی	۹	۴۴	کیفیت سیستم های فناوری	۱۲
۲۱	کیفیت و استاندارد محتوا	۴	۴۵	مشارکت والدین	۱۰
۲۲	عوامل روانی و طرز تفکر	۳	۴۶	محتوای برنامه درسی تلفیقی	۴

۲۳	ابزارهای ارزشیابی با ارتباط همزمان	۱۱	۴۷	آگاه سازی و آموزش اولیاء	۵
۲۴	عدم همکاری والدین	۵	۴۸	تعامل بین استاد و دانش آموز	۶

ب- رویش الگوی نظری (کدگذاری محوری):

در مرحله دوم که به آن کدگذاری محوری گفته می شود، پژوهشگر یکی از مقوله ها را انتخاب کرده آن ها را تحت عنوان پدیده محوری در مرکز فرایند پژوهش مورد کاوش قرار داده و ارتباط سایر مقوله ها را با آن مشخص می کند. این روش کدگذاری که اصطلاحاً به آن مدل پارادایم کدگذاری محوری گفته می شود، توسط استراوش و کوربین (۱۹۹۴) ارائه شده است و به این دلیل کدگذاری حول محور یکی از مقوله ها، به کدگذاری محوری معروف شده است. این الگو شش (۶) جعبه از اطلاعات شامل شرایط علی (متغیرهای علی)، شرایط زمینه ای (متغیرهای زمینه ای)، مقوله محوری، شرایط مداخله گر (متغیرهای بازدارنده)، راهبردها و پیامدها است که به شکل نظام مند الگوی پارادایم را تشکیل می دهند. (محمدعلی زاده، ۱۳۹۴، ۵۸) شکل (۱)

شکل ۱ الگوی پارادایم در کدگذاری محوری (کرسول، ۲۰۰۵، ۴۰۱)

در کدگذاری محوری، انتزاعی ترین مقوله که سایر مقوله ها را بتوان دور آن دسته بندی نمود انتخاب می کنیم. در این پژوهش هیچکدام از مقوله های به دست آمده، انتزاعی تر از سایر مقوله ها نبود. لذا برای پدیده محوری نامی متناسب با موضوع پژوهش انتخاب گردید. (کرسول، ۲۰۰۵، ۳۹۸) پدیده محوری این پژوهش ارزشیابی

پیشرفت تحصیلی دانش آموزان ابتدایی با رویکرد آموزش الکترونیکی (شاد) می باشد که قلب الگو و در وسط سایر مقوله های دسته بندی شده در الگوی پارادایم قرار گرفته است. شکل (۲)

اشباع نظری و نتیجه گیری: اشباع حالتی است که در آن پژوهشگر به این قضاوت و تشخیص می رسد که داده های جدید به توسعه مقوله ها کمک نمی کند. برای اطمینان بیشتر و با توجه به اینکه داده های جدید تکرار داده های قبلی بوده و داده تازه ای به دست نمی دهد، همه داده ها مورد بررسی و بازبینی قرار گرفته است. درواقع اشباع زمانی اتفاق می افتد که پژوهشگر با سطح قابل قبولی از حساسیت نظری وارد داده ها شده و در یک فرایند کدگذاری و مقایسه رفت و برگشتی در طول (مفاهیم با مقوله ها) و عرض (مفاهیم با مقوله ها) مقوله ها با مقوله ها تا مرحله کفایت نظری کار گردآوری و تحلیل داده ها را انجام دهد. (محمدعلی زاده، ۱۳۹۵) جدول (۴)

جدول ۴ فرایند هر می اشباع نظری و تولید الگوی نظری پژوهش بر اساس

مقادیر و سطح انتزاع

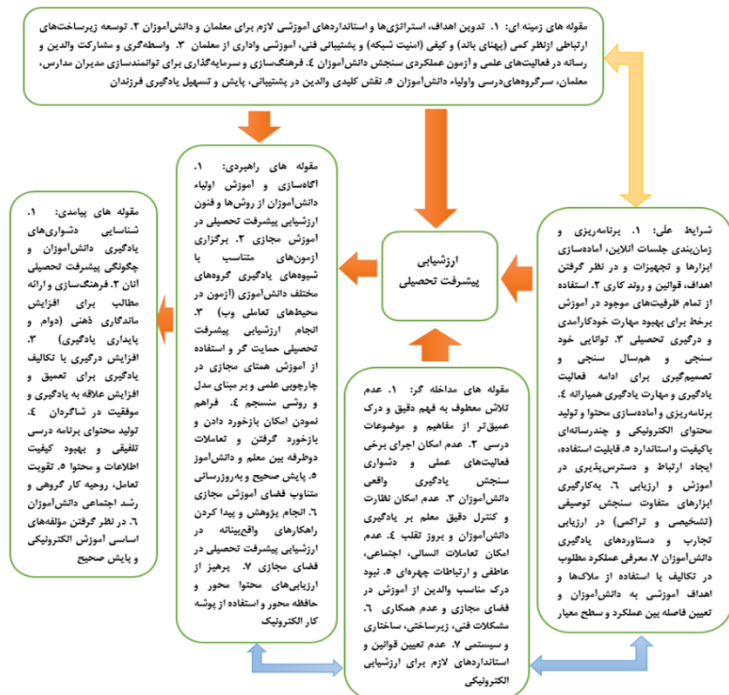
الگو
رویش مقوله
ظهور مقوله ها: ۱۰۵ مقوله
کدگذار و مفهوم سازی: ۳۱۷ کد
تمام خوانی و احصاء گزاره ها: ۷۲ گزاره
داده های اولیه: متن مصاحبه ۲۵ نفر

داده های این جدول نشان می دهد که روند حرکت از داده ها به سمت نظریه یک حرکت استقرایی بوده است؛ به گونه ای که محقق میان انبوهی از داده ها و اطلاعات با یک فرایند مفهوم سازی، تجمیع و ترکیب مفهومی به مقوله های انتزاعی تر و در نهایت با چند گام به ابعاد اصلی الگوی نظری از داده ها تا رسیدن به کفایت نظری (فرامقوله ها) رسیده است. در جدول (۵) فرامقوله ها (ابعاد) و سهم پوشش داده ای آن ها را نشان می دهد.

جدول ۵ پوشش داده‌های ابعاد الگوی ارزشیابی پیشرفت تحصیلی دانش آموزان ابتدایی با رویکرد آموزش الکترونیکی (شاد)

درصد پوشش	فراوانی پوشش	فرا مقوله ها (بعد)
۱۰/۶۶٪	۲۱	مقوله های علی
۲۴٪	۹	مقوله های مداخله ای
۲۵/۳۳٪	۱۹	مقوله های تقویت کننده (زمینه ای)
۱۲٪	۱۸	مقوله های راهبردی
۱۰/۶۶٪	۸	مقوله های پیامدی
۱۰۰	۷۵	جمع

اطلاعات جدول فوق نشان می دهد که مقوله های علی با فراوانی ۲۱ کد (۲۸ درصد) بیشترین مفاهیم و داده ها را به خود اختصاص داده و مقوله های تقویت کننده (زمینه ای) در رتبه دوم با فراوانی ۱۹ کد (۲۵/۳۳ درصد) و مقوله های پیامدی با کمترین پوشش داده ای با فراوانی ۸ کد (۱۰/۶۶ درصد) را به خود اختصاص داده است. الگوی پارادایمیک در شکل (۲) نشان داده شده است.

شکل ۲ الگوی پارادایمی سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و فرهنگ

ارزشیابی پیشرفت تحصیلی دانش آموزان ابتدایی با رویکرد آموزش

الکترونیکی (شاد) (منبع: یافته های پژوهش، ۱۴۰۳)

سؤال دوم - ابعاد، مؤلفه ها و شاخص های الگوی ارزشیابی پیشرفت تحصیلی دانش آموزان ابتدایی با رویکرد آموزش الکترونیکی (شاد) کدامند؟ برای شناسایی ابعاد، مؤلفه ها و شاخص های الگوی ارزشیابی پیشرفت تحصیلی دانش آموزان ابتدایی با رویکرد آموزش الکترونیکی (شاد) نخست، تلاش شد که مقوله ها از طریق کدگذاری باز مشخص شوند و طی کدگذاری محوری، مقوله ها به یکدیگر مرتبط شوند. بعد از این که ارتباط بین مقوله ها طی کدگذاری باز و محوری شناسایی شدند، طی کدگذاری انتخابی، مقوله های مقوله های فرعی و ارتباط آن ها یکپارچه شد تا مدل نظری توسعه یابد. لذا تحلیل محتوای مصاحبه های ۲۵ نفر مشارکت کننده تأثیرگذار به شکل تئوریک انجام گرفت. در مرحله کدگذاری باز تحلیل داده ها

از طریق مقایسه مداوم هم‌زمان با جمع‌آوری داده‌ها انجام گرفت؛ که پس از غوطه‌وری و تحلیل داده‌ها تعداد ۳۱۷ کد اولیه استخراج شد. پس از تحلیل تفسیری و ادغام کدهای مرتبط و یا حذف کدهای غیر مرتبط، تعداد ۲۸۲ کد (شاخص) مشخص شد. در مرحله بعد کدهای تکراری حذف شد و فرایند تلخیص و کاهش کدها تا جایی ادامه پیدا کرد که به مقوله‌ها و طبقه‌های کلی‌تری رسید (کدگذاری محوری). شاخص‌های احصاء شده در قالب (۵) بعد، (۱۷) مؤلفه و (۷۰) شاخص مقوله بندی شد. (جدول ۶)

جدول ۶ ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های الگوی ارزشیابی پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان ابتدایی با رویکرد آموزش الکترونیکی (شاد) (منبع: یافته‌های پژوهش)

ابعاد	مؤلفه‌ها	شاخص‌های استخراج شده
ویژگی‌های معلمان		برنامه‌ریزی و زمان‌بندی جلسات آنلاین، آماده‌سازی ابزارها و تجهیزات و در نظر گرفتن اهداف، قوانین و روند کاری
		طراحی و مدیریت فرآیند آموزش، آغازگری در بحث‌ها و تسهیل در انتقال محتوای درسی
		استفاده از تمام ظرفیت‌های موجود در آموزش برخط برای بهبود مهارت خودکارآمدی و درگیری تحصیلی
		استفاده از روش‌های تدریس مناسب برای ارتقای مهارت‌های شرح بسط و تعمیق آموخته‌ها در بستر الکترونیکی
شرایط علی		تمرکز بر فرآیندهای کیفیت‌بخشی یادگیری الکترونیکی و بررسی مستمر فرآیندهای رشد و پیشرفت دانش‌آموزان و بازنگری در آموخته‌های آن‌ها
		مدیریت مطلوب کلاس، ایجاد تعامل سازنده و فضای امن و مناسب برای مشارکت دانش‌آموزان در بحث
ویژگی‌های دانش‌آموزان		توانایی نظم و انضباط، توجه و تمرکز بر فعالیت‌های آموزشی
		توانایی خود سنجی و هم‌سال سنجی و تصمیم‌گیری برای ادامه فعالیت یادگیری و مهارت یادگیری همیارانه
		توانایی فراشناخت و پذیرش مسئولیت یادگیری خود و سایر هم‌کلاسی‌ها
محتوای آموزشی		رشد اجتماعی، شخصیتی و روانی دانش‌آموز
		داشتن دانش و اطلاعات کافی درباره موضوع آموزش و تسلط بر محتوای سرفصل‌های درس معلم و دانش‌آموز
		برنامه‌ریزی و آماده‌سازی محتوا و تولید محتوای الکترونیکی و چندرسانه‌ای باکیفیت و استاندارد
انعطاف محتوای الکترونیکی و تناسب با نیاز دانش‌آموزان		

ابعاد	مؤلفه‌ها	شاخص‌های استخراج شده
فناوری	فناوری	قابلیت استفاده، ایجاد ارتباط و دسترس‌پذیری در آموزش و ارزیابی
		قابلیت کنترل، امنیت و اطمینان و مدیریت فایل‌ها
		قابلیت ایجاد انگیزه تعامل و همکاری رابط کاربرها
		توانایی بالای فنی، خدمات و پشتیبانی، به‌روز بودن تکنولوژی، کیفیت سخت‌افزاری و نرم‌افزاری مطلوب
ارزشیابی	ارزشیابی	اتخاذ تدابیری برای آموزش مهارت‌های خود سنجی به دانش‌آموزان و استفاده از روش‌های مختلف جمع‌آوری اطلاعات از عملکرد واقعی آن‌ها
		به‌کارگیری ابزارهای متفاوت سنجش توصیفی (تشخیصی و تراکمی) در ارزیابی تجارب و دستاوردهای یادگیری دانش‌آموزان
		معرفی عملکرد مطلوب در تکالیف با استفاده از ملاک‌ها و اهداف آموزشی به دانش‌آموزان و تعیین فاصله بین عملکرد و سطح معیار
		بازخوردگیری توصیفی و سازنده و ارائه بازخورد پیوسته از جریان یادگیری به دانش‌آموزان به‌صورت توصیه‌های مکتوب و شفاهی
عوامل زمینه‌ای	سازمانی	تدوین اهداف، استراتژی‌ها و استانداردهای آموزشی لازم برای معلمان و دانش‌آموزان
		توسعه امکانات و تجهیزات آموزشی، کمک‌آموزشی و زیرساخت‌های کیفیت‌بخشی یادگیری الکترونیکی
		توسعه زیرساخت‌های ارتباطی از نظر کمی (پهنای باند) و کیفی (امنیت شبکه) و پشتیبانی فنی، آموزشی و اداری از معلمان
		شناسایی، کنترل و رفع موانع اجرای مؤثر فرآیندهای آموزشی و ارزیابی در سامانه ایجاد حساب کاربری برای والدین برای نظارت بر فعالیت فرزندان و مشارکت و همکاری با معلمان
واسطه‌گری والدین	واسطه‌گری والدین	فرهنگ‌سازی و سرمایه‌گذاری برای توانمندسازی مدیران مدارس، معلمان، سرگروه‌های درسی و اولیاء دانش‌آموزان
		واسطه‌گری و مشارکت والدین و رسانه در فعالیت‌های علمی و آزمون عملکردی سنجش دانش‌آموزان
		نقش کلیدی والدین در پشتیبانی، پایش و تسهیل یادگیری فرزندان
		استفاده از سیستم تسلط درسی برای اطلاع از میزان پیشرفت یادگیری فرزندان
عوامل مداخله‌گر	چالش‌های مربوط به دانش‌آموزان	کمبود انگیزه و عدم نگرانی از باز پس‌دهی درس و تکالیف
		جدی نگرفتن کلاس درس، یکنواختی، خستگی
		عدم تلاش معطوف به فهم دقیق و درک عمیق‌تر از مفاهیم و موضوعات درسی
		نبود درک مناسب از فضای مجازی آموزشی و آسیب‌پذیری آنان

ابعاد	مؤلفه‌ها	شاخص‌های استخراج شده
راهبردها	چالش‌های مربوط به معلمان	استفاده بی‌جا و بی‌رویه دانش‌آموزان از مطالب دیگران و کاهش زمینه‌های بروز خلاقیت
		نادیده گرفته شدن تفاوت‌های فردی و افزایش اضطراب دانش‌آموزان
		عدم امکان اجرای برخی فعالیت‌های عملی و دشواری سنجش یادگیری واقعی دانش‌آموزان
		عدم تعیین قوانین و استانداردهای لازم برای ارزشیابی الکترونیکی
	چالش‌های مربوط به فناوری و زیرساخت‌ها	عدم امکان نظارت و کنترل دقیق معلم بر یادگیری دانش‌آموزان و بروز تقلب
		کاهش پویایی و انعطاف‌پذیری ارزشیابی توصیفی با اهداف مدنظر
		عدم امکان تعاملات انسانی، اجتماعی، عاطفی و ارتباطات چهره‌ای
		مشکلات فنی، زیرساختی، ساختاری و سیستمی
	چالش‌های مربوط به والدین	عدم امکان ارزشیابی صوتی و تصویری هم‌زمان
		نبود درک مناسب والدین از آموزش در فضای مجازی و عدم همکاری
راهبردهای ارزشیابی	راهبردهای آموزشی	عدم تمرکز کافی در نظارت بر فعالیت آموزشی فرزندان و انجام تکالیف فرزندان
		نداشتن مهارت استفاده از وسایل الکترونیکی و ارتباطی
		افزایش میزان حضور آموزشی، اجتماعی و شناختی دانش‌آموزان برای بهبود یادگیری
		توسعه ابزارهای حرفه‌ای و محاسبات شخصی شده معلم و آموزش معلمان
	راهبردهای ارزشیابی	آگاه‌سازی و آموزش اولیاء دانش‌آموزان از روش‌ها و فنون ارزشیابی پیشرفت تحصیلی در آموزش مجازی
		استفاده از داربست‌های انگیزشی
		برگزاری آزمون‌های متناسب با شیوه‌های یادگیری گروه‌های مختلف دانش‌آموزی (آزمون در محیط‌های تعاملی وب)
		انتخاب ابزارها و استراتژی‌های ارزیابی آنلاین و استفاده از امتحانات مجازی هم‌زمان و غیر هم‌زمان
	راهبردهای فناوری	انجام ارزشیابی پیشرفت تحصیلی حمایت‌گر و استفاده از آموزش همتای مجازی در چارچوب علمی و بر مبنای مدل و روشی منسجم
		فراهم نمودن امکان بازخورد دادن و بازخورد گرفتن و تعاملات دوطرفه بین معلم و دانش‌آموز
راهبردهای سازمانی	راهبردهای سازمانی	پایش صحیح و به‌روزرسانی متناوب فضای آموزش مجازی با توجه به مؤلفه‌های اساسی آموزش الکترونیکی
		استفاده از ابزارهای ارزشیابی در پلتفرم شاد برای ارزیابی مهارت‌های پیچیده تفکر واگرا
		انجام پژوهش و پیدا کردن راهکارهای واقع‌بینانه در ارزشیابی پیشرفت تحصیلی در فضای مجازی

ابعاد	مؤلفه‌ها	شاخص‌های استخراج شده
راهبردهای محتوایی		فرهنگ‌سازی و برگزاری دوره‌های آموزشی برای معلمان و والدین
		تأمین زیرساخت‌های فناوری لازم و پشتیبانی فنی، آموزشی، اداری و مالی از معلم دانش‌آموز و مدرسه
		پرهیز از ارزیابی‌های محتوا محور و حافظه محور و استفاده از پوشه کار الکترونیک طراحی متنوع آزمون‌ها (طراحی آزمون‌های غیر یکسان برای دانش‌آموزان)
نتایج و پیامدها		آموزش تهیه محتواهای آموزشی متناسب با آموزش الکترونیک به معلمان
		شناسایی دشواری‌های یادگیری دانش‌آموزان و چگونگی پیشرفت تحصیلی آنان
		فرهنگ‌سازی و ارائه مطالب برای افزایش ماندگاری ذهنی (دوام و پایداری یادگیری)
		افزایش درگیری با تکالیف یادگیری برای تعمیق و افزایش علاقه به یادگیری و موفقیت در شاگردان
		تولید محتوای برنامه درسی تلفیقی و بهبود کیفیت اطلاعات و محتوا
		انجام ارزشیابی پیشرفت تحصیلی در چارچوبی علمی و توانایی علم و هنر یاددهی - یادگیری
		در نظر گرفتن مؤلفه‌های اساسی آموزش الکترونیکی و پایش صحیح تقویت تعامل، روحیه کار گروهی و رشد اجتماعی دانش‌آموزان

نتیجه گیری و پیشنهادها: امروزه توجه به آرمان ها و ارزش های انقلاب اسلامی به ویژه بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی و تلاش برای فراگیر کردن و نهادینه ساختن ارزش های اسلامی در جامعه، از گام های مهم در این برهه از انقلاب اسلامی تلقی می شود که باید برای تحقق آن تلاش کرد. یکی از آرمان های اصیل و همیشه تازه انقلاب اسلامی بحث استقلال است. استقلال ابعاد مختلفی را در بر می گیرد یکی از مهم ترین ابعاد آن استقلال علمی است و این زمانی میسر می شود که آموزش و ارزشیابی از آموخته ها در راستای پیشرفت تحصیلی و در مسیر طی نمودن و در نوردیدن قله های دانش، بینش و مهارت توسط فرزندان این مرز و بوم باشد. با توجه به فاصله گرفتن آموزش از شکل معمول آن در کنار رشد فناوری و چیره شدن روش های نوین آموزش، حرکت به سمت یادگیری های الکترونیکی ضروری است با تضمین کیفیت همراه باشد. در این پژوهش الگوی توسعه فرهنگ ارزشیابی پیشرفت تحصیلی دانش آموزان ابتدایی در آموزش الکترونیکی در شبکه آموزشی دانش آموزی (شاد) با استفاده از نظریه داده بنیاد الگوی پژوهش را در ۵ بعد و ۱۷ مؤلفه طراحی شد. یافته های به دست آمده در خصوص الگو، ابعاد، مولفه ها و شاخص های آن با نتایج پژوهش های عظیمی پور و همکاران (۱۴۰۲)؛ مکوندی و همکاران (۱۴۰۲)؛ اناری نژاد، پارسامنش، خاکی و خادمی (۱۴۰۱)؛ بیگی، رضا زاده بهادران، خسروی بابادی و پوشنه (۱۴۰۰)؛ عباسی کسان، شمس مورکانی، سراجی و رضایی زاده (۱۳۹۸)؛ کورنیاتی، ریونو و اوتومو (۲۰۲۳)؛ خلیدی و فرمساری (۲۰۲۲)؛ زیتون، روجمیاتی و پارکیو (۲۰۲۱)؛ ابوحسنا و همکاران (۲۰۲۰)؛ و سند تحول بنیادین آموزش و پرورش (۱۳۹۰)؛ همسو بوده و تأیید کننده نتایج به دست آمده است. الگوی پژوهش با استفاده از روش داده بنیاد مفهوم سازی و الگوی پارادایمی حاکم بر آن در پنج مقوله اصلی: مقوله های علی، مقوله های زمینه ساز (تقویت کننده)، مقوله های بازدارنده (مداخله ای)، مقوله های راهبردی و در نهایت مقوله های پیامدی ارائه گردید. بر این اساس می توان نتیجه گرفت که ارزشیابی پیشرفت تحصیلی با رویکرد آموزش الکترونیکی یک مفهوم چند بعدی است که به عنوان رسالت اصلی آموزش و پرورش در دوره ابتدایی ساختار بندی شده است. طبق این منظومه علل و عواملی برای ایجاد و موضوعیت یافتن پدیده محوری پژوهش وجود دارد و این پدیده در مسیر حرکت به سمت اهداف خود و فعلیت یافتن، با موانع

و متغیرهای بازدارنده مواجهه بوده و عواملی نیز آن را تقویت می کنند. بر این اساس می توان گفت که با توجه به متغیرهای علمی، برای بهره مندی از ظرفیت های آموزش و پرورش در پلتفرم شاد و ارزشیابی پیشرفت تحصیلی دانش آموزان در این فضا لازم است تاکید اصلی نظام آموزش و پرورش بر سیستم آموزش و ارزشیابی اثربخش باشد، ارزشیابی پیشرفت تحصیلی سیستمی است که سبب تحریک خلاقیت دانش آموزان شود؛ توانایی های آن ها را با توجه به تفاوت های فردی بسنجد؛ سبب شناسایی اشتباهات دانش آموزان به خودشان شود؛ مشوق فراگیران برای بحث و تفکر انتقادی باشد و باعث رشد اعتماد به نفس آن ها شود. همچنین فرصت تصمیم گیری آگاهانه و مستند کردن تجربیات شخصی و اصلاح اشتباهات را به فراگیران بدهد و سبب جلب مشارکت دانش آموزان، اولیا و معلمان و حمایت از اهداف برنامه آموزشی و ارتباط مناسب یاددهنده و یاگیرنده شود. برای این منظور ضرورت دارد برنامه درسی آموزش های الکترونیکی به ویژه در پلتفرم شاد تدوین شود و با کاربرد الگوی ارائه شده بتواند به نیازهای جامعه معلمان و دانش آموزان دوره ابتدایی پاسخگو باشد، به آموزه های عملی آن توجه نموده و به بازاندیشی ابعاد، مؤلفه ها و شاخص های ارزشیابی پیشرفت تحصیلی دانش آموزان ابتدایی در سامانه آموزشی شاد در مدارس بپردازد. به تقویت و توانمندی های این سامانه در خصوص ارزشیابی توصیفی در فضای مجازی اقدام کند؛ و موجب جذابیت آفرینی یادگیری منبعث از ارزشیابی در نزد جامعه هدف گردد. شایسته است نظام آموزش و پرورش نسبت به رفع نقاط ضعف در ساختارهای مدیریتی و اجرایی مدارس در حوزه ارزشیابی پیشرفت تحصیلی در سامانه شاد، رفع موانع نظارتی، پشتیبانی، کمی و کیفی بر عملکرد مدارس، پاسخدهی مناسب به مطالبات عمومی و پرهیز از رویکرد تمرکزگرایی در این خصوص اقدام نماید و راهبردهای اساسی مندرج در الگو را در اولویت برنامه های خود قرار دهد. به طور یقین اجرای راهبردهای ارائه شده در الگو موجب تحقق اهداف و آرمان های مندرج در سیاست های ابلاغی و اسناد بالادستی به ویژه سند تحول بنیادین در آموزش و پرورش، افزایش کار آیی و اثربخشی ابعاد، مؤلفه ها و شاخص های الگوی ارزشیابی پیشرفت تحصیلی دانش آموزان ابتدایی با رویکرد آموزش الکترونیکی (شاد) خواهد شد.

پیشنهاده‌ها

۱. با توجه به اصل ارائه چندگانه^۱ در بازنمایی یادگیری‌ها. برای استفاده مطلوب از امکانات محیط مجازی (شاد) باید فعالیت و تکالیف ارزشیابی به گونه‌ای طراحی شود که یادگیرندگان بتوانند برای بازنمایی آموخته‌های خود و نمایش آن از شیوه‌های گوناگون متنی، صوتی و تصویری استفاده کنند.

۲. با توجه به توصیفی بودن ارزشیابی دانش آموزان دوره ابتدایی؛ ایجاد امکان ارائه بازخورد سریع و پیوسته به صورت توصیفی به دانش آموزان تا جنبه ضعف و قوت را آن‌ها نشان دهد.

۳. ایجاد امکان طراحی تکالیف متنوع با استفاده از امکانات محیط مجازی و سهیم نمودن دانش آموزان در طراحی تکالیف و ارزشیابی

قدردانی

بدین وسیله از کلیه اساتید، مدیران و مشارکت کنندگانی که در دانشگاه آزاد اسلامی واحد اسلامشهر و آموزش و پرورش استان البرز ما را در انجام این پژوهش یاری کرده اند، سپاسگزاری به عمل می‌آید.

^۱ - Multiple representation

فهرست منابع

- سیاست های ابلاغی تحول در آموزش و پرورش (۱۳۹۲) پایگاه اطلاع رسانی دفتر مقام معظم رهبری <https://www.leader.ir>
- آیین نامه ای ارزشیابی پیشرفت تحصیلی و تربیتی دوره ابتدایی (۱۳۹۴). وزارت آموزش و پرورش.
- اناری نژاد، عباس، پارسامنش، نیلوفر، خاکی، زهرا، و خادمی، نیما. (۱۴۰۱). واکاوی تجارب زیسته ی معلمان ابتدایی شهر بهبهان از چالش های ارزشیابی آموزشی دانش آموزان در دوران کرونا. مطالعات سیاست گذاری تربیت معلم (پژوهش در تربیت معلم)، ۵(۴)، ۸۹-۱۱۲.
- استراوس، آنسلم و جولیت کوربین (۱۳۸۵)، نظریه مبنایی. ترجمه بیوک محمدی. تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
- بیت سیاح، فاطمه (۱۴۰۰). بررسی عوامل مؤثر بر پیشرفت تحصیلی دوره دوم متوسطه. نشریه مطالعات روانشناسی و علوم تربیتی، شماره ۷، از ۲۸۰-۲۸۹.
- بیگی، نفیسه؛ رضازاده بهادران، حمیدرضا؛ خسروی بابادی، علی اکبر و پوشنه، کامبیز (۱۴۰۰). طراحی و اعتباریابی میدانی الگوی اجرای ارزشیابی پیشرفت تحصیلی در دوره ابتدایی. مطالعات برنامه درسی، ۱۶(۶۲)، ۸۳-۱۱۰.
- تربتی نژاد، حسین، کاویار، اکرم، و قندی زاده، مهناز. (۱۴۰۱). پیش بینی پیشرفت تحصیلی بر اساس انگیزه پیشرفت و راهبردهای یادگیری خودتنظیمی دانش آموزان دختر دبیرستانی. پویش درآموزش علوم تربیتی و مشاوره، ۸(۱۶)، ۲۴-۴۲/fa42-24. SID. <https://sid.ir/paper/1030094>
- حجتی، سید عبدالله؛ یاراحمدیان، محمدحسین و کشتی آرای، مریم (۱۳۹۶). طراحی الگوی مناسب ارزشیابی پیشرفت تحصیلی رشته های گروه فنی و مهندسی بر اساس تجارب زیسته اساتید و دانشجویان. ۸(۲)، ۳۲۱-۳۳۸.
- رضایی عیسی، زارعی زوارکی اسماعیل، حاتمی جواد، علی آبادی خدیجه، دلاور علی (۱۳۹۶)، تدوین الگوی طراحی آموزشی دوره های برخط آزاد انبوه مبتنی بر نظریه یادگیری ارتباط گرای، مجله مرکز مطالعات و توسعه آموزش، دانشگاه علوم پزشکی یزد، ۱۲(۵)، ۴۹-۷۱.
- روزبهانی، نسرين (۱۴۰۲)، در تحقیقی به بررسی طراحی، اجرا و ارزشیابی برنامه آموزش همتای مجازی. گروه آموزش بهداشت و ارتقا سلامت، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی اراک، اراک، ایران.
- زارعی زوارکی، اسماعیل و همکاران (۱۳۹۲)، مبانی نظری و علمی کاربرد اینترنت در فرایند تدریس و یادگیری تهران: آوای نور

- زارعی، محسن. زارعی زوارکی، اسماعیل. علی آبادی، خدیجه. دالور، علی (۱۳۹۸). طراحی و اعتباریابی الگوی شبکه اجتماعی مدارس ایران، نشریه علمی فناوری آموزش، ۱۳ (۲) - سراجی، فرهاد. (۱۳۹۱). محیط‌های یادگیری مجازی، امکانی برای کمک به بهبود فرهنگ یادگیری. راهبرد فرهنگ. شماره ۱۷ و ۱۸. ۴۹-۲۷.
- سراجی، فرهاد و عطاران، محمد (۱۳۹۷). یادگیری الکترونیکی: مبانی، طراحی، اجرا و ارزشیابی. همدان: دانشگاه بوعلی سینا.
- شفیعی سروستانی، مریم، رجایی آذرخواهانی، عباس، و رشیدی، فرشاد. (۱۴۰۰). تحلیلی پدیدارشناسانه از ادراکات و تجارب زیسته معلمان از رهبری آموزشی. مدیریت مدرسه (Journal of School administration). ۹(۲)، ۹۶۴۲۵۲/fa. SID. https://sid.ir/paper/۹۶۴۲۵۲/fa. ۱۶۶-۱۹۰.
- شورای عالی آموزش و پرورش (۱۳۹۰). سند تحول بنیادین در آموزش و پرورش.
- سیف علی اکبر (۱۴۰۲). اندازه‌گیری، سنجش و ارزشیابی آموزشی، ویرایش پنجم. تهران: نشر دوران.
- عباسی، فهیمه، حجازی، الهه و حکیم‌زاده، رضوان (۱۳۹۹). تجربه زیسته معلمان دوره ابتدایی از فرصت‌ها و چالش‌های تدریس در شبکه‌ی آموزشی دانش‌آموزان(شاد): یک مطالعه پدیدار شناسی. تدریس پژوهی. ۸(۳)، ۱-۲۴.
- عباسی کسائی، حامد؛ شمس مورکائی، غلامرضا؛ سراجی، فرهاد و رضایی زاده، مرتضی (۱۳۹۸). ابزارهای ارزشیابی یادگیرندگان در محیط یادگیری الکترونیکی. فصلنامه‌ی رشد فن‌آوری، ۲۷(۳۱)، ۳۹-۵۰.
- عزیزی، نعمت اله، و حیدری، شهریار. (۱۳۹۱). نگرش معلمان ابتدایی شهر سنندج نسبت به ارزشیابی توصیفی. علوم تربیتی (مجله علوم تربیتی و روانشناسی)، ۶(۲)، ۰۰-۰۰. SID. https://sid.ir/paper/500856/fa
- فلاح، وحید؛ حلیمی، علی (۱۳۹۷). بررسی مراحل و اجزای مختلف برنامه های آموزشی و درسی در اجرا، فصلنامه علمی تخصصی روانشناسی، علوم اجتماعی و علوم تربیتی، ۲(۳) صص ۱۹-۳۲
- گاریسون، د.آر و اندرسون، تی (۲۰۰۵). یادگیری الکترونیکی در قرن ۲۱. ترجمه زارعی زوارکی. ۱ و صفائی موحد. س تهران: انتشارات علوم و فنون
- مکوندی، محمد؛ رحیمی پور، عاطفه (۱۴۰۲). بررسی فرصت‌ها و چالش‌های تدریس در شبکه آموزشی دانش‌آموزان(شاد) بر اساس تجربه زیسته معلمان، دوره ۱۴۰۲، شماره ۱۸ - شماره پیاپی ۱۸، شهریور ۱۴۰۲، صفحه ۱۵۰-۱۷۶
- محمدعلی زاده، اکبر (۱۳۹۵). «الگوی بیداری اسلامی مبتنی بر هندسه فکری امام خامنه‌ای»، رساله دکتری. تهران: دانشگاه جامع امام حسین(ع)

- میرزایی، علیرضا؛ کاوری زاده، فروزان و یگانه، زیبا. (۱۳۹۴) روش های ارزشیابی پیشرفت تحصیلی دانشجویان، دانشگاه علوم پزشکی ایلام. راهبردهای آموزش در علوم پزشکی، ۸، ۹۱-۹۷ (۲)
- وزارت آموزش و پرورش (۱۳۹۱)، مبانی نظری سند تحول بنیادین در نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی جمهوری اسلامی ایران. وزارت آموزش و پرورش، شورای عالی انقلاب فرهنگی و شورای عالی آموزش و پرورش.
- هرگنهان، بی. آر و اُلسون، متیو. اچ. (۱۳۸۵) مقدمه ای بر نظریه های یادگیری، ترجمه علی اکبر سیف، تهران: دوران.
- هدایتی، فریفته. (۱۳۹۹). ویروس کرونا؛ چالش ها و فرصت های آموزش مجازی، گاهنامه ی علمی فرهنگی، دانشگاه اراک، ۶(۱۲)، ۲۹-۳۶.
- Abuhassna et al. (۲۰۲۰). Development of a new model on utilizing online learning platforms to improve students' academic achievements and satisfaction. *International Journal of Educational Technology in Higher*, 23(45), 2-23. <https://doi.org/10.1186/s41239-020-00216-0>
- Al-Fraihat, D., Joy, M., Masa'deh, R., & Sinclair, J. (۲۰۲۰). Evaluating E-learning systems success: An empirical study. *Computers in Human Behavior*. 102, 67-86
- Abuhammad, S. (۲۰۲۰). Barriers to distance learning during the COVID-۱۹ outbreak: A qualitative review from parents' perspective. *Heliyon*, 6(11): 1-5.
- Agustina, M. & Purnawarman, P. (۲۰۲۰). Investigating learners' satisfaction utilizing google classroom as online formative feedback tool. *ICET*, 1, 26-31.
- Anderson, John.R. (۲۰۰۵). *Learning and Memory (An integrated approach)*. Carnegie Mellon University.
- Astin, A. W. (۲۰۱۲). *Assessment for excellence: The philosophy and practice of assessment and evaluation in higher education*. New York: Rowman & Littlefield Publishers.
- Creswell, J.W. (۲۰۰۳). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed approaches*. Thousand Oaks, CA: Sage-58, 129-149
- Garrison, D.R. & Anderson, T. (۲۰۱۲). E-Learning in the ۲۱st Century. *British Journal of Education Techonology*; 1. 38(4):755.
- Ívar Rafn, J. Kari, S. Guðrún, G. (۲۰۱۸), Shared language of feedback and assessment. Perception of teachers and students in three Icelandic secondary schools, *Studies in Educational Evaluation*, Vol.00, P.02-08.
- Lee, M.-C. (۲۰۱۰). Explaining and predicting users' continuance intention toward e-learning: An extension of the expectation-confirmation model. *Computers & Education*, 54(2), .516-506

- Luka, I. (۲۰۱۸). Summative evaluation of online language learning course efficiency for students studying tourism and hospitality management. *Quality Assurance in Education*, ۲۶(۴), ۴۴۶-۴۶۵.
- Patel, T & Patel, C. (۲۰۰۸). Learning cultures for sustained innovation success. *The European Journal of Social Science Research*. Vol. 21, No. 3.
- Strauss, Anselm L. & Corbin, Juliet (۱۹۹۰), *Basics of Qualitative Research: ۴۶. Grounded Theory Procedures and Techniques*, Sage 47
- Thompson .C. L. (۲۰۱۱). Multi-sensory intervention observational resear. *International journal of special education* ,۲۶(۱) ,۲۰۲-۲۱۴
- Yang, C. (۲۰۲۰). *Exploring the Possibilities of Online Learning Experiences*. Unpublished doctoral dissertation, Teachers College: Columbia University.

Designing a culture model for evaluating the academic progress of primary school students in the student educational network (Shad) (qualitative study)

Maryam Hosseinpour^۱ | Batul Faghih Aram^۲ | Nahid Shafiee^۳ |

Esfandiyar Doshman Ziari^۴ | Zohreh Esmailzadeh^۵

Abstract

The spread of Corona, climate changes, technological development and protection of the cultural measures of education emphasizes the necessity of proper culturalization of educational progress evaluation in virtual education and requires a practical model in order to be able to respond to the policies announced by the Supreme Leader. A... and the extra hand documents, especially the fundamental change document. The current research aims to improve the culture of educational progress evaluation in e-learning and to explain the dimensions and components of the educational progress evaluation model of elementary students in the Shad network; was done. In terms of objective, it is applied with a qualitative approach. The statistical population of the research was professors, managers, education experts and primary school teachers. Choice Qualitative samples were determined using the purposeful sampling method according to the principle of theoretical data saturation. The qualitative data collection tool was a semi-structured interview. The criteria of reliability, transferability, reliability and confirmability were used to conceptualize the quality, validity and reliability of the interviews. Qualitative data analysis, using Open, central and selective coding was done. Based on the findings, the research model was designed and approved by obtaining experts' opinions. The results showed that the most important components of educational progress evaluation in electronic education (SHAD) include teachers' characteristics, students' characteristics, educational content, technology and evaluation, organizational support, parental mediation, obstacles and challenges, and evaluation strategies.

Keywords: culture building, educational progress evaluation model, fundamental change document, student educational network (SHAD).

^۱. PhD student in Educational Management, Islamic Azad University, Islamshahr, Iran.

hoseinpoomaryam15@gmail.com

^۲. Corresponding Author: Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Islamic Azad University, Islamshahr, Iran.

Faghiharam1388@iau.ac.ir

^۳. Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Islamic University, Islamshahr Branch, Iran. Dr.n.shafiee@gmail.com

^۴. Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Islamic Azad University, Islamshahr, Iran. Doshmanziari@gmail.com

^۵. دانشجوی دکتری مدیریت آموزشی، گروه مدیریت، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اسلامشهر، تهران، ایران. Zehra.venus@yahoo.com

Zh_venus@yahoo.com